

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 310/09-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť A. H., K., zastúpenej advokátkou JUDr. K. D., K., vo veci namietaného porušenia čl. 35 ods. 1 a 3, čl. 39 ods. 1, 2 a 3, čl. 42 ods. 1, 2 a 4, čl. 46 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Okresným súdom Veľký Krtíš pod sp. zn. 6 C 186/05 a Krajským súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 16 Co 100/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola osobne do podateľne 5. augusta 2009 doručená sťažnosť A. H., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie čl. 35 ods. 1 a 3, čl. 39 ods. 1, 2 a 3, čl. 42 ods. 1, 2 a 4, čl. 46 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 1, 2 a 3 ústavy v konaní vedenom Okresným súdom Veľký Krtíš (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 186/05 a Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 16 Co 100/2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že 5. februára 2004 podala sťažovateľka ako žalobkyňa žalobu o priznanie manželského výživného proti MUDr. K. H. (ďalej len „žalovaný“) Okresnému súdu Košice II. Dňa 5. augusta 2005 Okresný súd Košice II vec z dôvodu miestnej príslušnosti postúpil okresnému súdu a konanie sa viedlo pod sp. zn. 6 C 186/05. Rozsudkom okresného súdu č. k. 6 C 186/05-449 z 3. februára 2009 bola žaloba zamietnutá s odôvodnením, že priznanie výživného sťažovateľke by bolo v rozpore s dobrými mravmi, keďže sťažovateľka je dennou študentkou na vysokej škole, nie je evidovaná na úrade práce, a teda si nehľadá zamestnanie. Na základe odvolania sťažovateľky, ako aj žalovaného (do nepriznania náhrady trov konania) rozsudkom krajského súdu č. k. 16 Co 100/2009-495 z 30. apríla 2009 bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Krajský súd okrem iného uviedol, že sťažovateľka neštuduje so súhlasom žalovaného, štúdium na vysokej škole nie je objektívnou okolnosťou, pre ktorú by sťažovateľka nebola schopná sama sa živiť, sťažovateľka nepožiadala o dávky v hmotnej núdzi, nie je evidovaná na úrade práce a zrušila svoje živnostenské oprávnenie. Navyše nepožiadala ani o prešetrenie svojho zdravotného stavu. Krajský súd označil toto správanie za rozporné s dobrými mravmi.

Počas trvania manželstva sťažovateľky a žalovaného tento doštudoval lekársku fakultu dennou formou štúdia, počas manželstva si urobil dve atestácie, absolvoval nespočetné množstvo školení a v roku 2004 (keď sťažovateľka začala študovať na vysokej škole) študoval na treťom stupni vysokoškolského štúdia na Trnavskej univerzite. Nemôže byť preto v rozpore s dobrými mravmi, ak sťažovateľka študuje a dopĺňa si vzdelanie, ktoré práve po svadbe so žalovaným z dôvodu výchovy detí musela predčasne ukončiť. Bolo by v rozpore so zákonom, ak by sa jej snaha študovať posudzovala ako rozpor s dobrými mravmi. Štúdium a príprava na povolanie patrí k základným právam rovnako, ako právo na prácu. Toto právo je postavené na rovnakú úroveň a nerozlišuje formu štúdia. Nie je ani ničím obmedzené. Práve naopak, každá forma štúdia je upravená zákonom o vysokých školách. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu právo na prácu vykonávať, teda aj každého študenta, ktorý študuje dennou formou štúdia. Podmienky ustanoví zákon. Zákon upravuje výšku životného minima pre študenta vysokej školy. Keďže študentov štát hmotne zabezpečuje počas štúdia, nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi, ak študent v čase denného štúdia nepracuje, lebo zo zákona je

po splnení podmienok hmotne zabezpečený. To, čo je zákonom upravené, nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi. Jediné prípustné obmedzenie v tomto smere je v zákonných obmedzeniach týchto práv. V konaní o výživné sa sťažovateľka domáhala zákonným postupom svojho práva na hmotné zabezpečenie, pričom iný postup neexistuje. Zákon nikde nestanovuje obmedzenie práva študovať spočívajúceho v súhlase druhého manžela. Zo zákona vyplýva, že študent denného štúdia nemôže byť evidovaný na úrade práce ako žiadateľ o zamestnanie, pretože nie je nezamestnaný, je študent. Jeho postavenie študenta vzniká prijatím na školu a končí ukončením štúdia. Je preto nesprávne, ak súd označí študenta za nezamestnaného. Študent nemôže teda ani poberať príspevok v nezamestnanosti. Študent nemá povinnosť hľadať si prácu. Nesplnenie neexistujúcej povinnosti nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi. Všeobecným súdom zrejme nie je jasný rozdiel medzi pojmom a postavením študenta a pojmom a postavením nezamestnaného. Za dobré mravy treba považovať súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré osvedčujú istú nemennosť a sú rešpektované rozhodujúcou časťou spoločnosti. Ide o etické zásady, ktoré zodpovedajú zásadám slušnosti. Je neúnosné a právne nezodpovedajúce, aby súd nepriznal manželské výživné a zároveň nevykonal dokazovanie, v ktorom by bolo svedkami skutočne preukázané, že sa sťažovateľka nejakým spôsobom voči žalovanému správala v rozpore s dobrými mravmi. Touto otázkou sa všeobecné súdy nezaoberali, nevypočuli ani jedného svedka, iba označili úspešné štúdium sťažovateľky na univerzite za chovanie v rozpore s dobrými mravmi, hoci to nijako nesúvisí s osobou žalovaného, s predmetom sporu o manželské výživné, ale dokonca ani s dobrými mravmi. Všeobecné súdy sa zaoberali iba tým, že sťažovateľka študuje a že nie je zamestnaná. Nikdy však nebola overená jej povest', hoci to opakovane navrhla, takže nebolo nijako preukázané, že jej štúdium bolo naozaj dôvodom, aby takéto správanie mohlo byť v tomto smere nejako posúdené. Správanie sťažovateľky ani počas manželstva, ani po jeho rozpade nikdy nebolo v rozpore s dobrými mravmi a nezasiahlo do práv inej osoby. Práve naopak, dobré mravy porušoval počas manželstva, rozvodového konania a aj po rozpade manželstva žalovaný. Všeobecné súdy nezohľadnili skutočnosť, že manželstvo sa rozpadlo pre permanentne sa opakujúcu neveru žalovaného počas dvadsať rokov trvajúceho manželstva (v spise je ako dôkaz rozsudok cirkevného súdu, pričom nevera žalovaného bola dôvodom vyhlásenia neplatnosti manželstva). V čase, keď žalovaný podal návrh na rozvod

manželstva, jeho partnerka, ktorá bola a je dosiaľ vydatá, bola v siedmom mesiaci tehotenstva. Táto mimomanželská známosť bola jednou z príčin rozpadu manželstva. Počas trvania sporu o manželské výživné sa žalovaný opakovane snažil ohováraním ohroziť dobrú povesť sťažovateľky, za čo na neho bolo podané trestné oznámenie. Nebol vykonaný, ale ani len označený žiaden dôkaz o takom konaní sťažovateľky, ktoré by malo byť v rozpore s dobrými mravmi. Počas celého konania bola sťažovateľka znevýhodnená, permanentne osočovaná, pričom ako jediný svedok v konaní bola bez jej vedomia a bez predvolania vypočutá partnerka žalovaného, ktorá osobne sťažovateľku ani nepozná. O vypočutí tejto svedkyne sa sťažovateľka dozvedela iba po nahliadnutí do spisu. Nemohla je klásť otázky ani namietat jej prítomnosť na súde bez predvolania. Okresný súd ani raz nevykonal dôkazy v prospech sťažovateľky, a to aj napriek tomu, že ich opakovane navrhla. Sťažovateľka je toho názoru, že ju súd z neznámeho dôvodu znevýhodňoval a naopak zvýhodňoval žalovaného. Podľa názoru všeobecných súdov je manželská nevera a tehotenstvo po mesačnej známosti u dvoch ľudí, ktorí žijú v manželských zväzkoch s inými partnermi, v súlade s dobrými mravmi a naopak, doplnenie si štúdia je v rozpore s dobrými mravmi. Pre sťažovateľku je to šokujúci obraz spravodlivosti v spoločnosti, v ktorej žije. Príjmy sťažovateľky zo živnosti nikdy nedosahovali životné minimum. Preto pozastavenie živnosti v čase, keď nebola schopná splácať odvody, nebolo zrieknutím sa prospechu, ale jediným možným spôsobom ako sa nezadĺžiť. Sťažovateľka živnosť dodnes nezrušila, ako to nesprávne uvádzajú všeobecné súdy. Žalovaný v čase podania návrhu na manželské výživné prestal sťažovateľke platiť výživné celkom. Preto žaloba bola jediným spôsobom ako riešiť sociálnu situáciu sťažovateľky a jej dvoch synov. Pri dennej forme štúdia na vysokej škole požívala sťažovateľka výhodu bezplatnosti štúdia, ako aj iných sociálnych výhod, ktoré mal iba denný študent. Sťažovateľka je presvedčená, že štúdiom na vysokej škole patrí k rozhodnutiam, na ktoré žiadny človek nepotrebuje súhlas tretej osoby. Zásah tretej osoby do rozhodnutia študovať je zásahom do integrity človeka a je v rozpore s čl. 12 ústavy. Právo na vzdelanie si nevyžaduje súhlas druhého manžela a nedostatok súhlasu nemôže byť dôvodom na nepriznanie výživného. Denná forma štúdia poskytuje študentovi väčšie sociálne výhody (v podobe štipendií, dotácií, stravy a pod.) ako každá iná forma štúdia a tieto sociálne výhody sú dokonca oveľa väčšie, ako prípadné sociálne dávky. Trvajú počas celého obdobia denného štúdia. V prípade diaľkovej formy štúdia tieto sociálne výhody

neexistujú vôbec. Preto názor všeobecného súdu, podľa ktorého štúdium sťažovateľky nebolo na prospech hospodárskej funkcie manželstva v čase jeho rozvratu, je nepresné, zavádzajúce a hraničí s neznalosťou z oblasti príslušných predpisov. Rozsudok má súvislosť aj so sociálnymi istotami a sociálnymi nárokmi synov sťažovateľky, lebo títo sú posudzovaní spolu s ňou. Rozsudok znamená vlastne vznik právneho nároku na hmotnú pomoc od štátu, čo bolo zrejme jediným účelom celého konania. Takýto rozsudok nemôže byť v súlade s dobrými mravmi, pretože je v rozpore so štátnou sociálnou politikou a platnými zákonmi. Sťažovateľka je presvedčená, že štúdium bolo pre ňu jediným možným riešením zložitej situácie, v ktorej sa nie z vlastnej viny ocitla. Zároveň je najlepším spôsobom, ako si môže v budúcnosti zabezpečiť vlastný príjem tak, aby na žiadnu sociálnu pomoc štátu ani na výživné v budúcnosti odkázaná nebola. Celé konanie vrátane odvolacieho prebiehalo na súdoch vzdialených 250 kilometrov od miesta bydliska sťažovateľky. Práve z dôvodu sociálnej situácie sa sťažovateľka osobne dostaviť nemohla. Pred vynesením rozsudku preto požiadala okresný súd o možnosť nahliadnuť do spisu v mieste bydliska, čo jej umožnené nebolo. Krajský súd rozhodol bez nariadenia pojednávania a stotožnil sa s okresným súdom. Uviedol tiež, že lustráciou bolo zistené, že sudkyňa okresného súdu na krajskom súde nepracovala. V rozpore s tým však na internetovej stránke okresného súdu túto skutočnosť sama uvádza vo svojom životopise. Zdôvodnenie rozsudku sťažovateľku diskriminuje, keďže všeobecné súdy nevychádzali z postavenia študenta upraveného zákonom, no napriek tomu dospeli k záveru o porušení dobrých mravov. V skutočnosti bolo treba postupovať v prípade sťažovateľky rovnako ako v prípade všetkých študentov denného štúdia v obdobnej sociálnej situácii. Ak nemôže byť evidovaný na úrade práce žiadny študent denného štúdia, potom to nemožno vyžadovať ani od sťažovateľky. To isté sa vzťahuje na neexistujúcu povinnosť pracovať. Ak mal právo na vzdelanie žalovaný bez súhlasu sťažovateľky (čo nebolo posúdené ako rozporné s dobrými mravmi), potom nemôže byť rovnaké správanie sťažovateľky porušením dobrých mravov. Ak má právo na denné štúdium človek slobodný, nemôže byť toto v rozpore s dobrými mravmi ani v prípade rozvedeného alebo rozvádajúceho sa, alebo vydatej. Odôvodnenie krajského súdu sťažovateľku diskriminuje ako človeka a robí z nej nesvojprávnu ženu, o osude ktorej má rozhodovať muž (manžel), a to bez zákonného dôvodu. Žalovaný nepotreboval súhlas sťažovateľky na štúdium ani na zvyšovanie kvalifikácie.

Keďže rozsudok krajského súdu bol sťažovateľke doručený 6. júna 2009, v zákonnej lehote žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 6 C 186/05 a krajským súdom pod sp. zn. 16 Co 100/2009 s tým, aby bol rozsudok krajského súdu z 30. apríla 2009 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 25 000 € od okresného súdu a krajského súdu, ako aj trovy právneho zastúpenia advokátkou.

Z rozsudku okresného súdu č. k. 6 C 186/05-449 z 3. februára 2009 vyplýva, že ním bola zamietnutá žaloba sťažovateľky proti žalovanému o určenie manželského výživného. Podľa názoru okresného súdu bolo treba prihliadnuť na skutočnosť, že sťažovateľka má vydané živnostenské oprávnenie. Výkon živnostenskej činnosti však zrušila, pričom uviedla, že to bolo kvôli jej zdravotnému stavu. Ak je zdravotný stav sťažovateľky taký, ako ho popisovala, potom mohla požiadať o priznanie invalidného dôchodku. Sťažovateľka uviedla, že jej po finančnej stránke pomáha matka, brat a priatelia, pričom predložila potvrdenie o tom, že sa snaží nájsť si prácu a že by prestúpila na diaľkovú formu štúdia v prípade, ak by sa jej podarilo zamestnať. Tvrdila tiež, že nepoberá podporu v nezamestnanosti, pretože študuje dennou formou štúdia. Nepreukázala však relevantným spôsobom snahu hľadať si prácu, o čom svedčí aj to, že nie je evidovaná ako uchádzačka o zamestnanie na úrade práce. Pokiaľ uvádzala, že sociálna dávka jej nebola priznaná z dôvodu, že sú so žalovaným spoločne posudzovaní, treba poukázať na správu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, podľa ktorej sťažovateľka o dávku a príspevok v hmotnej núdzi nepožiadala. Hoci sťažovateľka tvrdí, že nemá žiadny príjem, je zrejmé, že musí platiť výdavky súvisiace s užívaním bytu a vedením domácnosti. Študuje v dennej forme štúdia, ktorú si môže dovoliť len taký študent, ktorý je finančne zabezpečený. Vzhľadom na takéto správanie sťažovateľky bol okresný súd toho názoru, že priznanie výživného zo strany žalovaného by bolo v rozpore s dobrými mravmi (§ 75 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – ďalej len „zákon o rodine“).

Z rozsudku krajského súdu č. k. 16 Co 100/2009-495 z 30. apríla 2009 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu. Podľa názoru krajského súdu okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a vyvodil z neho aj správny právny záver. Krajský súd na dôvody jeho rozsudku poukazuje, v celom rozsahu sa s nimi stotožňuje a nad rámec týchto dôvodov poukazuje na niektoré ďalšie skutočnosti. Manželstvo účastníkov bolo právoplatne rozvedené dňom 21. júna 2007. Preto nárok sťažovateľky (ak by bol dôvodný) by bol daný iba do uvedeného dňa. Podľa § 75 ods. 2 zákona o rodine výživné nie je možné priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi. Z tohto hľadiska je preto potrebné v každom individuálnom prípade skúmať, ako manžel požadujúci výživné sám plní alebo je ochotný plniť povinnosti vyplývajúce z manželstva. Na základe jednotlivých zistení v tom – ktorom konkrétnom prípade súd zvaží, či priznanie výživného je v súlade s dobrými mravmi, alebo nie. Neschopnosť manžela živiť sa sám nie je daná iba jeho zdravotným stavom, resp. pracovnou neschopnosťou ale môže spočívať aj v iných objektívnych okolnostiach, akými sú napr. starostlivosť o deti, nezamestnanosť z objektívnych dôvodov a pod. Sťažovateľka nie je zamestnaná z dôvodu, že interne študuje. K takémuto internému štúdiu dennou formou na Technickej univerzite v Košiciach pristúpila až po rozchode manželov (1. júla 2003), pričom je nepochybné, že sťažovateľka zrušila svoje živnostenské oprávnenie takisto až po rozchode účastníkov konania. Pritom nepožiadala o prešetrenie svojho zdravotného stavu (ktorý mal byť dôvodom, pre ktorý prestala živnosť vykonávať), nepodala žiadosť ani o dávky v hmotnej núdzi, prípadne o priznanie eventuálneho invalidného dôchodku. Štúdium sťažovateľky dennou formou nebolo, a nie je v prospech hospodárskej funkcie manželstva v čase jeho rozvratu. Sťažovateľka neštuduje so súhlasom žalovaného. Preto priznanie manželského výživného v takomto prípade je v rozpore s dobrými mravmi. Za daného stavu dospel aj krajský súd k záveru, že pokračovanie v internom štúdiu na vysokej škole, ktoré bráni sťažovateľke byť zamestnanou, nie je objektívnou okolnosťou, pre ktorú sťažovateľka nie je schopná sama sa živiť. V takomto prípade nie je možné priznať jej manželské výživné.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľka nepodala proti rozsudku krajského súdu č. k. 16 Co 100/2009-495 z 30. apríla 2009 dovolanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 6 C 195/05, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka aj využila, preto právomoc poskytnúť ochranu označeným

právam sťažovateľky mal krajský súd v odvolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 16 Co 100/2009.

Sťažovateľka okrem iných námietok poukazuje na to, že jediná vypočutá svedkyňa (partnerka žalovaného) bola vypočutá bez toho, aby bola predvolaná a aby sťažovateľka o tom vedela, pričom o výsluchu sa dozvedela až po nahliadnutí do spisu. Nemohla preto klásť svedkyňu otázky, ale ani namietat' jej prítomnosť na súde bez predvolania. Od začiatku ju okresný súd z neznámeho dôvodu znevýhodňoval a naopak zvýhodňoval žalovaného. Ďalej poukazuje aj na skutočnosť, že pred vynesení rozsudku požiadala okresný súd o možnosť nahliadnuť do spisu v mieste bydliska (vzdialeného 250 km od sídla okresného súdu), avšak nebolo jej to umožnené a okresný súd rozhodol bez toho. Krajský súd rozhodol bez nariadenia pojednávania a bez prítomnosti sťažovateľky, pričom sa stotožnil so závermi okresného súdu. Namietala tiež, že sudkyňa okresného súdu pracovala na krajskom súde, ako to vyplýva z jej životopisu uverejneného na internetovej stránke okresného súdu, a preto neobstojí tvrdenie krajského súdu, podľa ktorého lustráciou bolo zistené, že sudkyňa na krajskom súde nepracovala.

Vo vzťahu k už uvedeným námietkam sťažovateľky považuje ústavný súd sťažnosť za neprípustnú.

Podľa § 53 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa § 237 písm. f) a g) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, resp. ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Námietky sťažovateľky týkajúce sa výsluchu svedkyne, žiadosti o nahliadnutie do spisu v mieste bydliska a rozhodnutia krajského súdu bez nariadenia pojednávania v neprítomnosti sťažovateľky znamenajú vo svojej podstate, že podľa sťažovateľky postupom okresného súdu a krajského súdu bola jej odňatá možnosť konať pred súdom (nemohla sa zúčastniť výsluchu svedkyne a klásť jej otázky, nemohla nahliadnuť do spisu a nemohla osobne argumentovať v odvolacom konaní pred krajským súdom).

Námietka sťažovateľky týkajúca sa sudkyne okresného súdu, ktorá mala pracovať na krajskom súde, znamená podľa všetkého, že podľa názoru sťažovateľky rozhodoval v jej veci vylúčený sudca.

V prípade oboch okruhov námietok mohla sťažovateľka podať proti rozsudku krajského súdu dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Dovolanie treba považovať za účinný prostriedok na ochranu označených práv sťažovateľky, na ktorého použitie bola sťažovateľka v zmysle § 237 písm. f) a g) Občianskeho súdneho poriadku oprávnená. Sťažovateľka dovolanie nepodala.

K uvedenému treba ešte dodať, že sťažovateľka netvrdila (a teda ani nepreukázala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto zo strany ústavného súdu vôbec neprichádzal do úvahy postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ostatné námietky sťažovateľky týkajúce sa konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 16 Co 100/2009 sú zjavne neopodstatnené.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Všeobecné súdy nepovažovali za možné priznať sťažovateľke manželské výživné s poukazom na ustanovenie § 75 ods. 2 zákona o rodine, teda z dôvodu, že priznanie manželského výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Vychádzali pritom z takých skutkových zistení, ktorých pravdivosť ani sťažovateľka nenamieta.

Sťažovateľka bola činná ako živnostníčka, avšak po rozchode so žalovaným (teda ešte pred právoplatným rozvodom manželstva) prestala živnosť vykonávať (v tomto smere krajský súd možno nepresne hovorí o zrušení živnostenského oprávnenia). Odôvodnila to svojím zdravotným stavom, no napriek tomu neurobila kroky smerom k získaniu

prípadného invalidného dôchodku, ale ani iných nemocenských či sociálnych dávok. Zároveň začala študovať na vysokej škole v dennej forme štúdia, čo vylučovalo možnosť poberania sociálnych dávok z verejných zdrojov. O takomto postupe sa so žalovaným nedohodla, resp. ten s tým nesúhlasil. V podstate z uvedených skutočností všeobecné súdy dospeli k záveru, že priznanie manželského výživného by v danom prípade bolo v rozpore s dobrými mravmi, pretože konanie sťažovateľky vyhodnotili ako neprospešné z hľadiska hospodárskej funkcie manželstva nachádzajúceho sa v stave rozvratu.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať dôvody rozsudku krajského súdu ani za arbitrárne, ale ani za zjavne neodôvodnené. Preto ani niet dôvodu na to, aby ústavný súd do týchto záverov zasiahol.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2009